

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

D E C I Z I E

privind admiterea recursului

în cauza civilă

Întreprinderea Municipală Compania de Asigurări „Grawe Carat
Asigurări” Societate pe Acțiuni împotriva lui Guștiuc Ivan
(încasarea sumei)

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 24 noiembrie 2022

(dosarul nr: 2ra-972/23
Nr. PIGD 2-20039730-01-2ra-14072023)

Interdicția întoarcerii executării silite prevăzută la art. 160 din Codul de executare este aplicabilă doar obligațiilor periodice. Această interdicție nu se extinde asupra prestațiilor unice.

Judecătoria Hîncești sediul Central - jud. L. Roic-Botezatu
Curtea de Apel Chișinău - jud. V. Cotorobai, A. Braga, V. Buhnaci

22 iulie 2026

Textul corespunde originalului

Studiind în lipsa părților recursul declarat de Î.M. C.A. „Grawe Carat Asigurări” S.A.,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte*,
Diana Stănilă,
Gheorghe Stratulat, *judcători*,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 24 septembrie 2020, ÎM CA „Grawe Carat Asigurări” SA a depus o cerere de chemare în judecată împotriva lui Guștiuc Ivan privind încasarea sumei de 31065 lei.

2. În motivarea acțiunii a indicat că prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana din 7 noiembrie 2018, menținută prin decizia Curții de Apel Chișinău din 10 aprilie 2019, a fost admisă acțiunea lui Ivan Guștiuc privind încasarea din contul SA „Grawe Carat Asigurări” a sumei de 28400 lei cu titlu de cheltuieli pentru tratament, suma de 3200 lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică în mod solidar de la SA „Grawe Carat Asigurări” și Croitoru Anatolie și suma de 874,05 lei cu titlu de taxă de stat în beneficiul statului și cheltuielile suportate de instanța de judecată.

3. Având în vedere decizia instanței de apel, la 17 mai 2019, asigurătorul pretinde că a efectuat transferul sumai de 30000 lei prin ordinul de plată nr. 3138.

4. Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 30 octombrie 2019, a fost parțial casată decizia din 10 aprilie 2019 și hotărârea din 7 noiembrie 2019, fiind pronunțată o nouă hotărâre prin care au fost respinse pretențiile împotriva SA „Grawe Carat Asigurări” cu privire la încasarea sumei de 28400 lei și a cheltuielilor de asistență juridică și dispusă încasarea de la Ivan Guștiuc în favoarea SA „Grawe Carat Asigurări” a taxei de stat achitată la depunerea apelului și recursului în mărime totală de 1065 lei.

5. În motivarea acțiunii a invocat prevederile art. 1981 alin. (2), art. 774 alin. (1) și art. 775 alin. (1) din Codul civil. La fel, a susținut că nu a fost posibilă soluționarea extrajudiciară a litigiului.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

6. Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 05 iunie 2020, s-a admis parțial acțiunea înaintată de Societatea pe Acțiuni „Grawe Carat Asigurări” împotriva lui Guștiuc Ivan privind încasarea sumei, s-a încasat de la Guștiuc Ivan, în beneficiul Societății pe Acțiuni „Grawe Carat Asigurări”, suma de 30000 lei și cheltuielile de judecată privind taxa de stat în prezenta cauză 900 lei, în total 30900 (treizeci mii nouă sute) lei, în rest acțiunea s-a respins ca neîntemeiată.

7. Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 7 aprilie 2021, s-a admis apelul declarat de Ivan Guștiuc, s-a casat hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 05 iunie 2020, adoptată în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată înaintată de către SA „Grawe Carat Asigurări” împotriva lui Guștiuc Ivan privind încasarea sumei și s-a remis cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de către SA „Grawe Carat Asigurări” împotriva lui Guștiuc Ivan privind încasarea sumei, la rejudecare în instanța de fond, în alt complet de judecată.

8. La rejudecare, prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 05 octombrie 2021 s-a dispus strămutarea cauzei civile la cererea de chemare în judecată depusă de ÎM „Grawe Carat Asigurări” SA către Guștiuc Ivan cu privire la încasarea sumei și a cheltuielilor de judecată la Judecătoria Hîncești, conform competenței jurisdicționale.

9. Prin hotărârea Judecătoriei Hîncești sediul Central din 29 iulie 2022, s-a admis acțiunea civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de ÎM „Grawe Carat Asigurări” SA, s-a încasat din contul lui Ivan Guștiuc în beneficiul ÎM „Grawe Carat Asigurări” SA suma de 30000, și cheltuielile de judecată sub formă de taxa de stat în mărime de 900 lei.

10. În acest sens, instanța de judecată a reținut că SA „Grawe Carat Asigurări” care, în executarea unei obligații rezultate dintr-o hotărâre definitivă, a achitat lui Guștiuc Ivan suma adjudecată, poate solicita restituirea acestei sume dacă hotărârea judecătorească a fost desființată de instanța ierarhic superioară.

11. În speță, la materialele dosarului sunt anexate probe pertinente că reclamantul a achitat pârâtului suma de 30000 lei, compusă din 28400 lei (cheltuieli tratament) și 1600 lei (cheltuieli asistență juridică), suma respectivă fiind pasibilă de a fi restituită la caz din motivul că obligația anterioară de achitare a acestei sume a decăzut ulterior.

12. Instanța a respins argumentele reprezentantului pârâtului care a susținut, că potrivit prevederilor art. 160 Cod de executare nu se admite întoarcerea executării în cauzele de reparare a prejudiciului cauzat prin schilodire sau prin altă vătămare a sănătății, iar suma de 28 400 lei a fost achitată de ÎM “ Grawe Carat Asigurări “ SA cu titlu de tratament necesar în urma vătămării sănătății lui Guștiuc Ivan cauzate în urma accidentului rutier or, aceste argumente sunt în contradicție directă cu dispozițiile art. 157-159 Codul de executare, care stabilesc condițiile și temeiurile dispunerii întoarcerii executării.

13. Raportând cele menționate supra, avînd în vedere aplicabilitatea normelor aplicate supra în speța dată, fiind constatat că sunt întrunite condițiile de întoarcere a executării deciziei Curții de Apel Chișinău din 10.04.2019 și hotărîrea Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana din 07.11.2018, instanța a concluzionat, că cererea de chemare în judecată depusă de reclamant este întemeiată, circumstanțe constatate prin probe pertinente și a dispus întoarcerea executării deciziei Curții de Apel

Chișinău din 10.04.2019 și hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Ciocana din 07.11.2018 și anume încasarea din contul lui Guștiuc Ivan a sumei de 30 000,00 lei în beneficiul ÎM “ Grawe Carat Asigurări “ SA.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

14. La 3 august 2022, Ivan Guștiuc, reprezentat de avocatul Iulian Cașu, a depus o cererea de apel împotriva hotărârii din 29 iulie 2022 prin care a solicitat casarea acesteia cu emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie respinsă.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

15. Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 24 noiembrie 2022, instanța de apel a dispus:

- 15.1. Admite apelul declarat de avocatul Cașu Iulian, în numele și interesele pârâtului Guștiuc Ivan.
- 15.2. Casează hotărârea Judecătorei Hîncești /sediul central/ din 29 iulie 2022, pronunțată în cadrul cauzei civile inițiate la cererea de chemare în judecată depusă de Î.M. „Grawe Carat Asigurări” S.A. către Guștiuc Ivan cu privire la întoarcerea executării și încasarea sumei și se pronunță o nouă hotărâre, potrivit căreia:
- 15.3. Admite parțial cererea de chemare în judecată depusă de Î.M. „Grawe Carat Asigurări” S.A. către Guștiuc Ivan cu privire la întoarcerea executării și încasarea sumei.
- 15.4. Încasează de la Guștiuc Ivan în beneficiul Î.M. „Grawe Carat Asigurări” S.A. suma de 1600 MDL, cu titlu de cheltuieli de asistență juridică, în rest pretențiile se resping ca fiind nefondate.

16. În motivarea deciziei a indicat că din conținutul art. 157 alin. (1) din Codul de executare rezultă că, necesitatea întoarcerii executării survine în următoarele ipoteze: când o hotărâre judecătorească deja executată a fost anulată sau modificată, prin decizia instanței superioare; când în urma rejudecării cauzei pretențiile reclamantului s-au respins integral ori parțial; când prin decizia instanței superioare sau ca efect ale rejudecării cererea a fost scoasă de pe rol ori procesul a încetat.

17. Conform art. 159 alin. (1) și alin. (2) din Codul executare, instanța de apel sau instanța de recurs este obligată să dispună întoarcerea executării dacă, examinând apelul sau recursul, anulează hotărârea instanței de fond cu adoptarea unei noi hotărâri prin care respinge parțial sau integral acțiunea ori adoptă o încheiere de încetare a procesului sau de scoatere a cererii de pe rol. în cazul în care instanța de apel sau de recurs nu a dispus întoarcerea executării, piratul poate înainta o acțiune în condițiile art. 158 din prezentul cod.

18. Persistă situații când întoarcerea executării silite este inadmisibilă, atât sub aspect subiectiv-al persoanelor ce li se incumbă obligația de restituire, precum și sub aspect obiectiv-al raporturilor juridice născute între aceștia-din rațiuni care pun în discuție fundamentul întoarcerii executării silite.

19. Astfel, în acord cu art. 160 Codul de executare, nu se admite întoarcerea executării în cauzele de încasare a pensiei de întreținere, de reparare a prejudiciului cauzat prin schilodire sau prin altă vătămare a sănătății, precum și prin pierderea întreținătorului, cu excepția cazurilor când hotărârea anulată a fost întemeiată pe informații sau pe documente false prezentate de reclamant.

20. Din acest text de lege, instanța de apel a dedus că este exclusă întoarcerea executării silite în următoarele ipoteze: încasare a pensiei de întreținere; reparare a prejudiciului cauzat prin schilodire sau prin altă vătămare a sănătății; reparare a prejudiciului cauzat prin pierderea întreținătorului.

21. În condițiile din speță este indubitabil, că suma de 28400 de lei a fost achitată de Î.M. „Grawe Carat Asigurări” S.A., cu titlu de cheltuieli pentru tratamentul necesar în urma vătămării sănătății lui Guștiuc Ivan cauzate în urma comiterii accidentului rutier, calificat ca fiind caz asigurat. Respectiv, instanța de apel atestă că norma legală aplicabilă situației nu permite întoarcerea executării în asemenea caz. Or, art. 160 Cod de executare stabilește cert că nu se admite întoarcerea executării în cauzele de reparare a prejudiciului cauzat prin schilodire sau prin altă vătămare a sănătății, cum este și cazul dedus judecății.

22. La fel, Curtea de Apel Chișinău a respins argumentul Î.M. „Grawe Carat Asigurări” S.A., cum că suma respectivă constituie o îmbogățire nejustificată și, urmare a acestui fapt, ar fi aplicabile dispozițiile art. 1981 Cod civil, ce reglementează nemijlocit procedura de întoarcere a executării nu permite efectuarea acesteia în cazul achitării sumelor cu titlu de compensare a cheltuielilor survenite urmare a cauzării vătămarilor corporale, situație întrunită în actuala speță.

23. Cu referire la suma de 1600 lei, achitată de Î.M. „Grawe Carat Asigurări” S.A., cu titlu de cheltuieli asistență juridică, instanța de apel a considerat că suma respectivă urmează a fi încasată de la Guștiuc Ivan în beneficiul Î.M. „Grawe Carat Asigurări” S.A., din motivul că obligația anterioară de achitare a acestei sume a decăzut ulterior.

24. Cu referire la compensarea cheltuielilor de judecată suportate de C.A. „Grawe Carat Asigurări” S.A. cu titlu de taxă de stat, acestea nu urmează a fi compensate, deoarece partea greșit a achitat taxa de stat. Or, potrivit prevederilor art. 158 alin. (4) Cod de executare, în cazurile examinate privind întoarcerea executării părțile sânt scutite de plata taxei de stat, inclusiv pentru cererea de recurs. Astfel, în situația în care C.A. „Grawe Carat Asigurări” S.A. a achitat greșit taxa de stat la depunerea acțiunii, lipsește temeiul legal pentru a compensa aceste cheltuieli din contul părții opoente.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

25. La 6 iulie 2023, ÎM „CA „Grawe Carat Asigurări” SA a depus o cerere de recurs împotriva deciziei din 24 noiembrie 2022 prin care a solicitat casarea acesteia și menținerea hotărârii Judecătoriei Hîncești sediul Central din 29 iulie 2022.

26. În motivarea recursului, a fost invocat temeiul prevăzut la art. 432 alin. (2) lit. a) și c) și alin. (4) din Codul de procedură civilă în vigoare la momentul depunerii recursului.

27. Recurentul consideră că instanța de apel a preluat doar optica apelantului, desconsiderând argumentele "Grawe Carat Asigurări".

28. Acesta susține că adoptând decizia supusă recursului, instanța de apel nu a ținut cont de următorul set de norme legale – art. 1981 alin. (2) din Codul civil, art. 1420 alin. (1) din Codul civil în vigoare până la 1 martie 2019, art. 256 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, art. 15 alin. (2) lit. e), art. 105 alin. (1) lit. a), art. 160 din Codul de executare.

29. În acest sens, recurentul consideră că legiuitorul a prevăzut că repararea prejudiciilor cauzate prin schilodire sau prin o altă vătămare a sănătății se va efectua sub formă de prestații bănești periodice, iar hotărîrea judecătorească prin care pârâtul este obligat la plata lunară urmează a fi executată imediat.

30. În speță, suma achitată de Î.M. C.A. „Grawe Carat Asigurări” S.A. în contul lui Guștiuc Ivan nu a fost solicitată sub formă de indemnizație lunară, dar ca plată unică pentru efectuarea intervențiilor chirurgicale de corecție, iar prin hotărîrea Judecătoriei Chișinău. sediul Ciocana din 07 noiembrie 2018, nu s-a dispus executarea imediată a hotărârii.

31. Î.M. C.A. „Grawe Carat Asigurări” S.A. a efectuat transferul sumei de 30.000,00 lei, după pronunțarea deciziei Curții de Apel din 10 aprilie 2019, ținând cont de caracterul executoriu al hotărârii după examinarea cauzei în apel.

32. Prin urmare, Curtea de Apel nu ar fi oferit atenție și analiza cuvenită argumentelor invocate de recurent și anume că prevederile art. 160 din Codul de executare se referă la limitarea întoarcerii executării în cauzele de reparare sub formă de rate lunare a prejudiciului, iar încasarea indemnizației unice nu cade sub incidența prevederilor art. 160 din Codul de executare.

33. Mai mult, Guștiuc Ivan nu ar fi fost încadrat conform legii într-un anumit grad de dizabilitate și despăgubirea nu a fost necesară pentru acoperirea necesităților existențiale. Suma fiind solicitată pentru atenuarea consecințelor estetice, iar după efectuarea transferului nu au fost aduse probe care ar confirma că intervenția într-adevăr a avut loc și suma a fost utilizată în acest scop, dar nu pentru îmbogățirea patrimoniului.

34. Totodată, motivarea instanței de apel ar fi în contradicție cu normele ce stabilesc răspunderea pentru îmbogățirea fără justă cauză reglementată de art. 1981 Cod civil, care prevede că dacă contractul sau un alt act juridic este lovit de nulitate sau este inefficient cu efect retroactiv ori dacă hotărârea judecătorească sau un alt temei de obținere este nevalabil cu efect retroactiv, persoana îmbogățită nu este îndreptățită la îmbogățire pe baza acestui temei.

35. Astfel, nimeni nu se poate îmbogăți în detrimentul altuia fără a avea un temei legal. Moment reținut de instanța de fond, care a menționat că nerestituirea sumei echivalează cu îmbogățirea nejustificată reglementată de art. 1981, alin. (2) Cod civil.

36. Prin prisma normelor invocate, consideră că instanța de apel a respins neîntemeiat acțiunea înaintată de Î.M. C.A. „Grawe Carat Asigurări” S.A. trecând în mod superficial asupra circumstanțelor cauzei și argumentelor aduse de CA „Grawe Carat Asigurări” SA, lăsându-le fără apreciere și analiză cuvenită.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

37. Prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de 5 Justiție) au fost operate modificări în Codul de procedură civilă, care au intrat în vigoare la 01 septembrie 2023.”

38. Art. XI alin. (1) din Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative:

„(1) Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția art. IV, V pct. 1–9 și 11–16 și art. VII, care vor intra în vigoare la 1 septembrie 2023.”

39. Art. XI alin. (3) din Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative, prevede că:

„(3) Recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.”

40. Din sensul normei de drept citate supra rezultă că, legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi.

41. Art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă (în vigoare la data depunerii recursului):

„(1) Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.”

42. Art. 431 alin. (1) – (4) din Codul de procedură civilă:

„(1) Examinarea recursului împotriva deciziilor instanțelor de apel ține de competența Curții Supreme de Justiție. (2) Asupra admisibilității recursului decide un complet din 3 judecători. (3) Recursul considerat admisibil se examinează într-un complet din 3, 5 sau 9 judecători ai Curții Supreme de Justiție. (4) Judecătorii care au examinat admisibilitatea recursului pot participa și la examinarea recursului în cauză.”

43. Art. 432 alin. (1) – (5) din Codul de procedură civilă (în vigoare la data depunerii recursului):

„(1) Părțile și alți participanți la proces sînt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

(2) Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;
- c) a interpretat în mod eronat legea;

d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului. (3) Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

- a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;
- b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;
- c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;
- d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;

- e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;
- f) hotărîrea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

(4) Săvîrșirea altor încălcări decît cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

(5) Temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.”

44. Art. 445 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă:

„(1) Instanța, după ce judecă recursul, este în drept: f) să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărîrea primei instanțe.”

45. Art. 160 din Codul de executare:

„Nu se admite întoarcerea executării în cauzele de încasare a pensiei de întreținere, de reparare a prejudiciului cauzat prin schilodire sau prin altă vătămare a sănătății, precum și prin pierderea întreținătorului, cu excepția cazurilor când hotărîrea anulată a fost întemeiată pe informații sau pe documente false prezentate de reclamant.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

46. Sub aspectul termenului de declarare a recursului, Completul de judecată menționează că Curtea de Apel Chișinău a pronunțat dispozitivul deciziei în ședință publică la 24 noiembrie 2022 (Vol. I, f.d. 215-216).

47. Decizia integrală a Curții de Apel Chișinău a fost recepționată de recurent la 19 mai 2023 (Vol. I, f.d. 222), motiv pentru care, prin depunerea recursului de către ÎM „Grawe Carat Asigurări” SA la 6 iulie 2023, termenul de recurs a fost respectat.

48. Principala problematică la care este chemat să răspundă Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție este dacă în cazul dedus judecății se aplică interdicția întoarcerii executării silite prevăzută la art. 160 din Codul de executare.

49. În acest sens, recurentul susține că legiuitorul a avut intenția să excepteze de la întoarcerea executării silite prestațiile periodice și imediate, iar în speță, suma de bani care a fost achitată nu a avut un caracter periodic și nu a fost achitată urmare a dispunerii executării imediate a hotărârii.

50. Pe de altă parte, instanța de apel în decizia contestată a indicat că suma de bani care a fost achitată cu titlu de cheltuieli pentru tratamentul necesar în urma vătămării sănătății lui Guștiuc Ivan cauzate în urma comiterii accidentului rutier. Respectiv, instanța de apel a considerat că art. 160 Cod de executare declară cert că nu se admite întoarcerea executării în cauzele de reparare a prejudiciului cauzat prin schilodire sau prin altă vătămare a sănătății, cum ar fi și cazul dedus judecății.

51. În continuare, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție va analiza dacă interdicția prevăzută la art. 160 din Codul de executare este aplicabilă în cazul dedus judecății.

52. Art. 160 din Codul de executare prevede că nu se admite întoarcerea executării în cauzele de încasare a pensiei de întreținere, de reparare a prejudiciului cauzat prin schilodire sau prin altă vătămare a sănătății, precum și prin pierderea întreținătorului, cu excepția cazurilor când hotărârea anulată a fost întemeiată pe informații sau pe documente false prezentate de reclamant.

53. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție observă că în sensul art. 1981 alin. (1) lit. a) și (2) din Codul civil în vigoare, o îmbogățire este nejustificată cu excepția cazului în care persoana îmbogățită este îndreptățită față de persoana dezavantajată să obțină îmbogățirea în virtutea unei hotărâri judecătorești. Dacă hotărârea judecătorească este nevalabilă cu efect retroactiv, persoana îmbogățită nu este îndreptățită la îmbogățire pe baza acestui temei.

54. Astfel, instanța de recurs observă că norma de la art. 160 din Codul de executare, este una specială în raport cu cea de la art. 1981 alin. (1) lit. a) și (2) din Codul civil. Această concluzie se bazează pe faptul că prevederea de la art. 160 din Codul de executare îmbină elemente materiale și procedurale în situația întoarcerii executării.

55. În esență, legiuitorul a enumerat trei tipuri de cauze în care nu este permisă întoarcerea executării (adică debitorul nu poate cere restituirea sumelor plătite dacă hotărârea executată este ulterior casată sau anulată), decât dacă hotărârea desființată s-a bazat pe probe false ori informații false furnizate cu rea-credință de creditor. Aceste trei situații sunt:

55.1. Pensia de întreținere;

55.2. Reparația prejudiciului cauzat prin vătămare corporală sau altă vătămare a sănătății;

55.3. Reparația prejudiciului cauzat prin pierderea întreținătorului.

56. Rațiunea acestei limitări rezidă în protejarea creditorilor vulnerabili și asigurarea caracterului definitiv al prestațiilor cu destinație de întreținere sau reparație a unor pagube legate de integritatea fizică. Sumele plătite cu titlu de pensie de întreținere ori despăgubiri pentru vătămări corporale/deces sunt de obicei folosite imediat pentru nevoi esențiale (hrană, medicamente, traiul zilnic) și, prin natura lor, nu pot fi recuperate fără a provoca dificultăți majore creditorului. În astfel de cazuri, destinatarul depinde de prestațiile adjudecate în prezentul imediat.

57. Astfel, legiuitorul a considerat inechitabil ca după anularea hotărârii debitorul să poată cere înapoierea acestor sume deja cheltuite pentru necesități de bază, exceptând situația specială a unui abuz (furnizarea de informații/documente false de către creditor).

58. De menționat că interdicția de întoarcere a executării se aplică doar cazurilor expres prevăzute de art.160 din Codul de executare. Pentru alte tipuri de creanțe executate silit, regula generală este că întoarcerea executării este admisă dacă actul de dispoziție a fost desființat.

59. Completul de judecată consideră corectă poziția recurentului că situațiile exceptate de art. 160 din Codul de executare au în comun faptul că reprezintă obligații de întreținere sau despăgubiri cu executare periodică. Or, atât pensia de întreținere, cât și despăgubirile pentru vătămări ale sănătății ori deces sunt concepute de lege ca prestații succesive, plătite periodic, nu sume unice.

60. Acest aspect reiese din prevederile legale aplicabile acestor obligații:

60.1. Codul familiei la art. 76 prevede că pensia de întreținere pentru copil se poate stabili într-o sumă fixă lunară. Art. 100 din Codul familiei confirmă că pensia de întreținere se reține lunar din salariul debitorului și se plătește periodic creditorului.

60.2. Codul civil la art. 2034 alin. (1) din Codul civil prevede că plata despăgubirilor pentru prejudiciul cauzat prin vătămarea integrității corporale, a sănătății ori prin deces se efectuează în rate lunare.

61. Având în vedere aceste prevederi, devine clar că legislația califică obligațiile enumerate în art. 160 din Codul de executare ca obligații cu executare succesivă, periodică, de regulă.

62. Instanța de recurs, la fel, apreciază și argumentul recurentului precum că Codul de procedură civilă reflectă și el această realitate, prevăzând executarea imediată a hotărârilor care impun asemenea obligații periodice.

63. Or, conform art. 256 din Codul de procedură civilă, Urmează a fi executate imediat ordonanța sau hotărîrea judecătorească prin care pîrîtul este obligat la plata:

63.1. pensiei de întreținere;

63.2. salariului și a altor drepturi ce decurg din raporturi de muncă, precum și a indemnizațiilor prevăzute de statutul șomerilor, în mărimea unui salariu mediu;

63.3. reparației prejudiciilor cauzate prin vătămare a integrității corporale sau prin o altă vătămare a sănătății ori prin deces, dacă reparația s-a efectuat sub formă de prestații bănești periodice;

63.4. unui salariu mediu pentru absență forțată de la lucru, în cazul reintegrării în serviciu.

64. Din comparația art. 256 din Codul de procedură civilă cu art. 160 din Codul de executare, se observă o suprapunere dintre literele a) și c) ale art. 256 din Codul de procedură civilă și situațiile exceptate de la întoarcerea executării reglementate la art. 160 din Codul de executare.

65. Contrar concluziilor instanței de apel, nu este suficient ca suma adjudecată să aibă ca obiect repararea prejudiciului cauzat sănătății.

66. Astfel, se consolidează concluzia că obligațiile care beneficiază de executare imediată și au un caracter periodic și continuu sunt cele protejate de art. 160 din Codul de executare împotriva întoarcerii executării. Mecanismul prevăzut la art. 160 din Codul de executare nu a fost conceput ca fiind aplicabil prestațiilor unice care nu se supun executării imediate.

67. Această concluzie rezidă și din interpretarea faptului că prevederea art. 160 din Codul de executare este o normă specială în raport cu prevederea art. 1981 alin. (1) lit. a) și alin. (2) din Codul civil. În aceeași ordine de idei, atît timp cît prevederea art. 160 din Codul de executare are efect expropriator, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră întemeiată poziția rimei instanțe că această normă acoperă doar situațiile plăților periodice.

68. Esența art. 160 din Codul de executare este că instrumentul întoarcerii executării nu poate funcționa adecvat în cazul plăților periodice destinate întreținerii, procedura executării în acest caz neputînd fi suspendată.

69. Completul de judecată ia în considerațiune că în prezenta cauză, hotărârea Judecătoriei Chișinău sediul Ciocana din 7 noiembrie 2018, menținută prin decizia Curții de Apel Chișinău din 10 aprilie 2019, nu conține vreo mențiune referitoare la faptul că suma dispusă spre încasare cu titlu de cheltuieli pentru tratament urmează a fi realizată prin prestații periodice sau această sumă urmează a fi executată imediat.

70. Având în vedere caracterul unic al acestei plăți, completul de judecată aderă la concluzia primei instanțe în detrimentul concluziei adoptate de Curtea de Apel Chișinău, referitor la faptul că în prezenta cauză prevederile art. 160 din Codul de executare nu este aplicabil. Prin urmare, suma este pasibilă întoarcerii executării.

71. Având în vedere raționamentele expuse, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră recursul pasibil de admitere, cu casarea deciziei Curții de Apel Chișinău din 24 noiembrie 2022 și menținerea hotărârii Judecătoriei Hîncești sediul Central din 29 iulie 2022.

72. Ținând cont de cele expuse și în temeiul art. 442, art. 444, art. 445 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Admite recursul declarat de Î.M. C.A. „Grawe Carat Asigurări” S.A.

Casează decizia Curții de Apel Chișinău din 24 noiembrie 2022 în cauza civilă Î.M. C.A. „Grawe Carat Asigurări” S.A. împotriva lui Guștiuc Ivan privind încasarea sumei și menține hotărârea Judecătoriei Hîncești sediul Central din 29 iulie 2022.

Decizia este irevocabilă.

Președinte, judecător

Judecători

Stela Procopciuc

Diana Stănilă

Gheorghe Stratulat